

Privat skifte og bobestyrerbehandling[©]

Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen

www.v.dk

De færreste mennesker kommer gennem livet uden at stifte bekendtskab med håndteringen af et dødsbo. To centrale begreber ved dødsbobehandling er privat skifte og bobestyrerbehandling af et dødsbo. Flere læsere har spurgt til, hvad det betyder, og hvad en bobestyrer er. Så vidt det ses, giver arvingerne sig ofte i kast med selv at forestå skiftet. De bør her være opmærksom på de basale regler herunder frister.

Et ”skifte” af et dødsbo er den proces, hvor en afdød persons ejendele og gæld registreres, gøres op og et eventuelt overskydende beløb (arven) fordeles mellem afdødes arvinger.

Privat skifte

Et privat skifte af et dødsbo er et skifte, hvor arvingerne i *forening* selv forestår skiftet. Der kræves i princippet ikke nogen særlig uddannelse hos arvingerne for at forestå skiftet, men en vis indsigt vil selvsagt være en fordel.

Et privat skifte forudsætter derfor, at arvingerne, *dels* er enige om, at skiftet skal foretages som et privat skifte, og *dels* er enige om de beslutninger, der skal træffes undervejs i skiftet. Efterlod afdøde sig f.eks. en ejerbolig, skal arvingerne blandt andet være enige om salg af afdødes ejerbolig, valg af mægler, hvad udbudsprisen skal være, hvilket købstilbud der skal accepteres etc.

Offentliggjort d. 10. september 2011

Der er ikke noget til hinder for, at arvingerne i forløbet selv antager sagkyndig bistand. Det være sig til at forestå skiftet i sin helhed eller til at udføre konkrete opgaver efter nærmere aftale, eksempelvis berigtigelse af en ejendomshandel, udarbejdelse af talmæssige opgørelser, selvangivelse m.v. for boet. Skiftet vil stadig være et privat skifte.

Som udgangspunkt pådrager arvingerne sig ikke en hæftelse for afdødes gæld ved at overtage boet til privat skifte.

En sådan hæftelse indtræder imidlertid i det øjeblik, arvingerne deler, dvs. overtager boets aktiver, bortset fra sædvanligt indbo og personlige effekter. Også à conto arv til en enkelt arving udgør en "deling af boet", f.eks. hvis en af arvingerne overtager afdødes bil. Der indtræder ligeledes hæftelse, hvis arvingerne anvender samtlige boets midler til dækning af konkrete gældsposter uden at opfylde eller sikre opfyldelsen af andre gældsposter, der kan kræves dækket i boet.

Hæftelsen for boets gæld indebærer, at arvingerne hæfter personligt og solidarisk for hele gælden. Det betyder bl.a., at en arving vil kunne komme til at hæfte for hele afdødes gæld, hvis en anden arving eksempelvis hæver afdødes kontantindestående i banken og overfører dette til sig selv eller får omregistreret afdødes bil til eget navn. En arving vil i nævnte tilfælde komme til at hæfte for hele afdødes gæld, der måske væsentligt overstiger værdien af bilen. Og kan de øvrige arvinger ikke betale deres andel, vil den velhavende arving kunne komme til at udrede hele den manglende betalte gæld. Men der er naturligvis mulighed for hen ad vejen at indkræve pengene hos de andre arvinger, hvis de kan betale deres andel af gælden.

I alle tilfælde skal arvingerne være opmærksomme på fordelingen af et ansvar for fejl og mangler begået i forbindelse med skiftebehandlingen. Har man aftalt med sin broder, der er murermester, at han selv personligt "ordner skiftet", kan det være tvivlsomt, om han er ansvarlig over for de øvrige arvinger for tab som følge af fejl, mangler eller smøl begået undervejs. Og i hvert fald kan det måske være meget svært at rejse et erstatningskrav overfor ham. Har man derimod haft en sagkyndig rådgiver til at forestå hele

Offentliggjort d. 10. september 2011

eller dele af skiftet, er risikoen for tab mindre, ligesom det kan være nemmere rent faktisk at få et tab erstattet.

Et privat skifte skal være afsluttet med en skæringsdag for boet, der ligger senest 1 år efter dødsdagen.

Bobestyrerbehandling

Ved behandling af et dødsbo som et bobestyrerbo forstås, at skiftet forestås af en bobestyrer efter et relativt udførligt regelsæt i skifteloven. Bobestyreren er i loven tillagt en beslutningskompetence på en række områder med henblik på en effektiv afvikling af dødsboet. Er én eller flere arvinger utilfredse med bobestyrerens afgørelser, kan disse afgørelser som udgangspunkt, men ikke i ethvert tilfælde, påklages til Skifteretten.

En arving kan altid begære et dødsbo behandlet som et bobestyrerbo, og kan arvingerne ikke blive enige om et privat skifte, eller opstår der uenighed mellem arvingerne undervejs i skiftet, vil boet blive taget under behandling som bobestyrerbo.

Herudover er i loven foreskrevet en række tilfælde, hvor et dødsbo *skal* behandles som et bobestyrerbo. Det drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor boet må antages at være insolvent, tilfælde, hvor afdøde har bestemt bobestyrerbehandling i et testamente og tilfælde, hvor alle arvinger er umyndige.

Ved behandling ved bobestyrer hæfter arvingerne ikke for boets gæld, men modtager ved boets afslutning andel af arven.

Et bobestyrerbo skal som udgangspunkt være afsluttet med en skæringsdag for boet, der ligger senest 2 år efter dødsdagen.

Hvem kan blive bobestyrer

Af og til får jeg spørgsmålet, om en bobestyrer er en juridisk uddannet person, eller om alle kan påtage sig at være bobestyrer.

Offentliggjort d. 10. september 2011

I dødsboskifteloven samt i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 808 af 29. juni 2011 er der fastsat særlige regler om, hvem der kan varetage et hverv som bobestyrer, og hvilke krav, der stilles i denne forbindelse.

Dødsboskifteloven er baseret på et system, hvor Justitsministeren for hver af landets retskredse *autoriserer* et passende antal advokater til som bobestyrere at forestå behandlingen af dødsboer. En autorisation som bobestyrer kan kun gives til advokater.

Skal et dødsbo behandles ved bobestyrer, skal boet som udgangspunktet behandles af en af disse autoriserede bobestyrere.

Der er imidlertid efter loven ikke noget til hinder for, at en person i et testamente udpeger en person, der ikke er autoriseret bobestyrer og ej heller advokat, til at behandle det senere dødsbo som bobestyrer. Man kan altså godt i et testamente udpege sin bedste ven som bobestyrer, selv om vennen hverken er autoriseret bobestyrer eller i øvrigt er advokat.

Der er i dødsboskifteloven og Justitsministeriets bekendtgørelse om bobestyrere fastsat en række krav til sådanne personer. Er disse krav ikke opfyldt, vil den pågældende være afskåret fra at varetage hvervet som bobestyrer. En person kan således ikke virke som bobestyrer, hvis han er *umyndig*, har anmeldt *betalingsstandsning* eller er *under konkurs*, eller hvis han er *dømt for et strafbart forhold*, som på tidspunktet for boets behandling begrunder en nærliggende fare for misbrug af hvervet eller gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af virksomhed som bobestyrer.

Dernæst gælder, at en bobestyrer inden boets udlevering ved tegning af sædvanlig *kautionsforsikring* eller på anden lignende måde skal sikre boet mod ethvert tab, som bobestyreren på grund af fejl og forsømmelser måtte påføre boet eller andre i forbindelse med bobehandlingen. En bobestyrer, der ikke udøver advokatvirksomhed, skal herudover tegne en *ansvarsforsikring*, der dækker det ansvar, som han måtte ifalde for formueskade, som påføres boet eller andre ved simpel uagtsom handling eller unkladelse, når tabet skyldes hans virke som bobestyrer. Kautionsforsikringen mv. kan - som det

Offentliggjort d. 10. september 2011

beskrives i litteraturen – ses som et supplement til ansvarsforsikringen, og skal altså dække alle tab, som ikke er omfattet af ansvarsforsikringen. Man kan godt forestille sig, at forsikringspræmien for en ansvarsforsikring henholdsvis en kautionsforsikring er noget højere for amatører end for personer med en professionel baggrund for at behandle dødsboer.

Der er i Justitsministeriets bekendtgørelse fastsat en række bestemmelser om forvaltningen og administrationen af boets midler, som bobestyreren ligeledes skal overholde, herunder bl.a. krav om bogføring og udarbejdelse af boregnskaber.

Som nævnt er der altså ikke noget til hinder for, at afdøde i et testamente udpeger en person som bobestyrer, der ikke er advokat. Men varetagelse af hvervet som bobestyrer stiller en række krav til den pågældende. Det kan måske i nuet virke som overdrevne krav. Men reglerne har til hensigt at beskytte boet og dermed arvingerne mod tab – og risikoen for tab er almindeligvis størst, når boet behandles af en person, der ikke er professionel på området. Herved adskiller bobehandling sig dog ikke fra andre af livets forhold.

Det er Skifteretten, der udleverer boet til behandling ved den konkrete bobestyrer.

Andre skifteformer

Der gælder særlige og forenklede regler for dødsboer, hvor formuen kun er beskeden.

Er der en længstlevende ægtefælle, vil det i mange tilfælde være muligt for ægtefællen at få udlagt boet efter den førstafdøde ægtefælle til uskiftet bo.

Hvad gør jeg?

Føler man som arving, at man står som Moses ved Det røde Hav i forhold til et dødsbo, er det en god ide at søge vejledning hos Skifteretten eller en advokat om, hvilken behandlingsform, der i den konkrete situation vil være mest hensigtsmæssig.

Offentliggjort d. 10. september 2011

Men Skifteretten behandler ikke dødsboer, og kan altså f.eks. ikke påtage sig en videregående vejledning og instruktion af arvinger, der på den ene side gerne vil gøre det selv, men som på den anden side ikke har nogen erfaringer med eller et professionelt grundlag for at behandle et dødsbo.

— o —